
ARGUMENTEN ACHTER DE VITAK-AANPAK

J. Flikweert¹

Op dit moment wordt hard gewerkt aan de landelijke invoering van VITAK, het informatiesysteem voor de akkerbouw. De ervaringen uit het proefproject in Flevoland en Noord-Holland zijn mede aanleiding geweest om dit verbredingstrajekt in te zetten. Andere redenen zijn het toenemend belang van informatie als produktiemiddel en de ontwikkelingen op het gebied van elektronische informatiesystemen. Verwacht mag worden dat ook in de akkerbouw-sector de elektronische informatiesystemen zich verder zullen ontwikkelen. Met VITAK staat de akkerbouw pas aan de wieg van de elektronische informatie-uitwisseling. Dit artikel beschrijft een aantal argumenten achter de VITAK-aanpak.

Inhoud en doel VITAK

Akkerbouwers kunnen via VITAK dagelijks beschikken over actuele beslissingsondersteunende informatie. Naast het opvragen van actuele informatie kan gebruik gemaakt worden van electronic mail en van een aantal programma's. Zo is het programma Epi-pré in VITAK beschikbaar.

Informatieleveranciers hebben allen een eigen gebied binnen de centrale computer van VITAK. Akkerbouwers kunnen, via één telefoonnummer, op basis van de videotexttechniek informatie uitwisselen met meerdere organisaties.

Het creëren van een enkele toegangspoort (telefoonnummer) naar meerdere informatieleveranciers en het snel beschikbaar krijgen van informatie behoort tot de doelstellingen van VITAK.

Informatiestroom groeit

De laatste jaren is het aanbod van informatie voor de akkerbouw sterk toegenomen. Deze informatiestroom zorgt enerzijds voor een toenemende (gedetailleerde-) informatiebehoefte, anderzijds voor problemen bij het hanteren van de informatie. Zowel voor akkerbouwers als mensen met een functie in de periferie van de akkerbouw wordt het moeilijker om uit de groeiende informatiestroom de voor hen relevante informatie te selekteren. Dat brengt het gevaar met zich mee dat actuele informatie niet op het juiste moment of helemaal niet bekend wordt.

Interactieve informatiestromen

Naast de groei van deze actuele en veelal ongestructureerde informatiestromen van buitenaf is het duidelijk dat gegevens van bedrijfsprocessen meer en meer worden vastgelegd en als basis dienen voor nog te nemen beslissingen. Steeds vaker wordt deze informatie ook gebruikt/opgevraagd door dienstverlenende instanties.

Verwacht mag worden dat in de komende jaren de groei van de verschillende informatiestromen zal doorgaan. Worden gegevens, op verschillende locaties, geautomatiseerd verzameld en verwerkt dan ontstaat de behoefte om de informatieuitwisseling elektronisch te laten verlopen. Veelal zal deze elektronische informatie-uitwisseling bij aanvang gebaseerd zijn op een vraag en antwoord-spel.

Elektronische informatiesystemen

Een aantal bestaande elektronische informatiesystemen zijn direkt of indirekt van belang voor de agrarische sector. Gedacht kan worden aan videotextsystemen van de veilingen en van de takorganisaties, tebankieren en bijvoorbeeld James Telesuper. Verwacht wordt dat het aantal beschikbare agrarische elektronische informatiesystemen in de komende twee jaar sterk zal toenemen. Daardoor wordt het gevaar groter dat de eindgebruiker gekonfronteerd wordt met meerdere technieken en zoekmethoden. Deze diversiteit kan voor de potentiële gebruiker een extra drempel zijn om deel te gaan nemen. Door een gezamenlijke aanpak worden technieken en zoekmethoden vroegtijdig gestandaardiseerd.

Organiseren

Bij het opzetten van een informatiesysteem bestaat het gevaar dat de ontwikkelingen met name beïnvloed worden door de techniek. Niet de techniek maar juist de organisatie dient bepalend te zijn voor de ontwikkelingen. Belangrijke factoren voor de levensvatbaarheid van een systeem zijn o.a. beschikbaarheid, continuïteit en de inhoud van het diensten-aanbod. Organisaties die aanvangen met elektronische informatie-uitwisseling kunnen meer tijd vrij maken voor de interne organisatie en de opbouw van het dienstenpakket door het technisch- en operationeel beheer uit te besteden.

---

1) De auteur is projectleider VITAK bij SIVAK. Het secretariaat van het SIVAK is per 1 juni 1989 gevestigd op het Zuiderwagenveld 1, Postbus 1032, 8200 BA Lelystad, Tel. 03200-22930.

Opzet VITAK

De huidige opzet van VITAK is er op gericht om zowel akkerbouwers als handel, industrie en dienstverlenende sektor de beschikking te geven over een elektronische informatieservice. Zonder zelf eerst diepgaand te moeten investeren kunnen organisaties, door ruimte te gebruiken binnen VITAK, kennis maken met elektronische informatie-uitwisseling. Doordat de technische faciliteiten van derden worden betrokken en i.s.m. VITAK de begeleiding van de boeren wordt verzorgd, resteert de deelnemende organisatie meer tijd om aan het diensten-aanbod en de eigen interne organisatie te besteden. Verwacht wordt dat VITAK uit zal groeien van één centrale host-computer tot een service computer met daaromheen meerdere host-computers van participerende organisaties.

Voor akkerbouwers is deze aanpak van groot belang. Middels één enkel telefoontje kan informatie uitgewisseld worden met meerdere organisaties. Dankzij de standaard presentatietechniek en zoekmethoden is het gebruik van de service snel te leren en kan worden volstaan met één standaard techniek op het eigen bureau.

Videotex als presentatielaag

De presentatie van en het zoeken naar informatie is gebaseerd op de videotex techniek (Prestel-standaard). Deze techniek is geschikt om een ongestructureerd informatie-aanbod te presenteren. Videotex is bij uitstek geschikt om informatie voor de doorsnee gebruiker snel toegankelijk te maken. Daarnaast biedt videotex mogelijkheden om interactief te werken. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan de electronic mail en de bestelpagina's zoals deze voorkomen in Viditel. In VITAK worden ook programma's aangeboden, videotex wordt hierbij alleen gebruikt als een presentatielaag. De interactie met de videotexgebruiker komt overeen met de interactie van een gebruiker van een VT100-terminal met een VAX-systeem.

Dankzij de participatie van meerdere organisaties en instellingen binnen VITAK en de afstemming tussen de takorganisaties wordt o.a. gekozen voor een standaard techniek. De takorganisaties Taurus, SITU en SIVAK maken binnen hun videotexprojecten gebruik van dezelfde techniek.

Bij de verdere ontwikkeling van VITAK zal meer de nadruk gelegd gaan worden op de interactie met de eindgebruiker. Videotex blijft alleen daar waar nodig als presentatielaag aanwezig. Dat wil zeggen: als informatie on-line geraadpleegd wordt dan gebeurt dit via de videotexstandaard. Worden grote bestanden of grafische beelden in de eigen PC geladen dan wordt hiervoor gebruik gemaakt van filetransfer. Hier-

door kunnen de communicatiekosten en de benodigde tijd beperkt worden. Staan de gegevens éénmaal in de PC dan kan men deze informatie met ieder willekeurig programma bewerken.

VITAK verwacht met deze aanpak de voordelen van videotex techniek te kunnen combineren met voordelen van andere communicatieprotocollen. Dit houdt in dat het systeem eenvoudig te bedienen blijft en daarnaast technische mogelijkheden biedt om in te spelen op wensen van gebruikers en informatieleveranciers.

Intelligente werkstations

Het zal duidelijk zijn dat het binnenhalen van databestanden en het bewerken met een programma niet mogelijk is met een zogenaamde "domme videotexterminal". Verwacht wordt dat in de toekomst meer en meer de noodzaak ontstaat om bij de gebruiker een intelligente PC te hebben. Binnen het proefproject VITAK is tot nu toe gebleken dat onder de boeren de behoefte bestaat om meer functionaliteit op het eigen bureau te hebben.

Als agrarische organisaties, met een eigen host-computer, in de toekomst gebruik gaan maken van een centraal netwerk zullen intelligente werkstations van gebruikers extra taken krijgen. Zo zal het selecteren van de informatie deels decentraal kunnen gebeuren. Er van uitgaande dat een dergelijk netwerk via één telefoonnummer bereikbaar is, betekent dit het terugdringen van de benodigde telefoontijd. Huidige programma's van waaruit naar meerdere informatiesystemen gebeld kan worden, moeten gezien worden als voorlopers van deze techniek.

Agrarisch netwerk

Gesproken kan worden van een agrarisch netwerk als de functionaliteit van een dergelijk netwerk sterk gericht is op de agrarische sector. Voor het realiseren van een dergelijk netwerk is een goede organisatie van belang. Voor de eindgebruiker is een dergelijk netwerk alleen interessant als met eenduidige technieken en zoekmethoden met verschillende organisaties gecommuniceerd kan worden.

VITAK kan, vanuit de akkerbouw, gezien worden als een voorloper op dit netwerk.